

**Uzasadnienie pozytywnej opinii wniosku o nadanie
dr. Arturowi Goławskiemu stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie
 nauk biologicznych, w dyscyplinie – biologia**

1. Podstawowe dane z życiorysu naukowego Habilitanta

Pan dr Artur Goławski jest absolwentem Wydziału Rolniczego Wyższej Szkoły Rolniczo-Pedagogicznej w Siedlcach. Pod kierunkiem prof. dr hab. Anny Stańczykowskiej-Piotrowskiej wykonał pracę magisterską dotyczącą wpływu struktury krajobrazu rolniczego na awifaunę lęgową. Po zdaniu egzaminu magisterskiego uzyskał dyplom magistra biologii w roku 1997. Stopień doktora nauk biologicznych w dyscyplinie biologia uzyskał w roku 2005 na podstawie rozprawy doktorskiej pt. *Ekologiczne uwarunkowania sukcesu lęgowego gąsiorka *Lanius collurio* w krajobrazie rolniczym Niziny Południowopodlaskiej*, której promotorem był dr hab. Włodzimierz Meissner. W roku 2011 ukończył podyplomowe studia w zakresie geografii na Wydziale Geografii i Studiów Regionalnych w Uniwersytecie Warszawskim.

Pan dr Artur Goławski w październiku 1997 roku rozpoczął pracę w Katedrze Zoologii Akademii Podlaskiej. Od października 2005 roku w tej samej Katedrze zatrudniony został na stanowisku adiunkta (od roku 2010 w związku ze zmianą nazwy uczelni jest pracownikiem Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach).

Zainteresowania naukowe dr. Artura Goławskiego koncentrujące się wokół problematyki związanej z szeroko rozumianą biologią i ekologią gatunków ptaków oraz ich zgrupowań w krajobrazie rolniczym, krystalizowały się już od szkoły średniej – Technikum Leśnego w Białowieży, a nawet szkoły podstawowej. Będąc aktywnym członkiem Północnopodlaskiego Towarzystwa Ochrony Ptaków nawiązał pierwsze kontakty ze światem nauki – ornitologami z Wyższej Szkoły Rolniczo-Pedagogicznej w Siedlcach. W trakcie studiów był aktywnym członkiem Studenckiego Koła Naukowego Ornitologów biorąc udział w letnim obozie na Równinie Kurpiowskiej (1993), inwentaryzacji gniazd bociana białego w dolinie Bugu (1994) i migracji siewkowców w dolinie Bugu (1994). Habilitant był i jest bardzo aktywny na polu ochrony przyrody. Zawsze łączył działalność naukową i ochroniarską. Przez wiele lat był członkiem Zarządu Mazowieckiego Towarzystwa Ochrony Fauny. Już wówczas swoją przyszłą aktywność naukową chciał związać z zagadnieniami dotyczącymi funkcjonowania krajobrazu rolniczego i jego przeobrażeń na awifaunę. Ten nurt badawczy rozpoczął w roku 2011 uczestnicząc w realizacji projektu badawczego, w którym analizowany jest wpływ programów rolno-środowiskowych na awifaunę koordynowanym przez Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków.

2. Staże naukowe ważne w doskonaleniu warsztatu naukowego

Dr Artur Goławski odbył dwa zagraniczne staże naukowe, w ramach których zdobywał doświadczenie w dziedzinie swej specjalizacji naukowej. W maju 1998 roku w ramach programu TEMPUS był stypendystą na Uppsala University (Szwecja). Po doktoracie w ramach programu MIGRES w sierpniu 2006 roku przebywał w Hiszpanii w Natural Park „Los Alcornocales”. Jako stypendysta Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej przebywał od sierpnia do października 2006 roku w Zakładzie Ekologii Behawioralnej

Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu, gdzie pod kierunkiem prof. dr hab. Piotra Tryjanowskiego studiował zagadnienia dotyczące rozrodu gąsiora.

3. Dotychczasowa i aktualna mobilność Habilitanta – projekty międzynarodowe, krajowe, efekty współpracy międzynarodowej, udział w konferencjach i inne aspekty aktywności zawodowej

W okresie po doktoracie dr Artur Goławski współpracował lub nadal współpracuje z kilkoma instytucjami naukowymi: z Instytutem Środowiska Rolniczego i Leśnego PAN w Turwi, Uniwersytetem Przyrodniczym w Poznaniu oraz Uniwersytetem im. A. Mickiewicza w Poznaniu.

Kontynuując przez szereg lat badania nad warunkami zimowania ptaków w krajobrazie ekstensywnego rolnictwa we wschodniej Polsce udowodnił, że w porównaniu z Europą Zachodnią warunki pogodowe wywierają znacząco większy wpływ na zimowanie ptaków, niż warunki siedliskowe. W ramach projektu dotyczącego zimowania ptaków w krajobrazie rolniczym nawiązał też współpracę z Andreasem Skibbe z Köln (Niemcy).

W latach 2007-2010 Habilitant realizował bardzo interesujący projekt dotyczący ekspansji rybitwy białoskrzydłej w dolinie Bugu. Dokonał analizy porównawczej jej strategii reprodukcyjnej z pokrewnym gatunkiem – rybitwą czarną.

Pan dr Artur Goławski zawsze umiejętnie łączył pracę naukową z działalnością na rzecz ochrony przyrody Mazowsza i Podlasia. Wyniki Jego badań mają doniosły aspekt aplikacyjny. Warto choćby wspomnieć o roli małych przyzm obornika składowanego w systemie rotacyjnym na polach rolników indywidualnych przez okres zimowy. Wyniki badań (np. wskazujące na pozytywną rolę przyzm obornika w kształtowaniu warunków zimowania ptaków) zasługują na to, aby były wzięte pod uwagę przy kształtowaniu programów rolno-środowiskowych nowej edycji.

Pan dr Goławski brał udział w 5 projektach badawczych i 3 dotyczących ochrony przyrody, m.in.:

- w roku 1998 był kierownikiem projektu *Ochrona cietrzewia na Równinie Kurpiowskiej*. Projekt realizowany był ze środków Programu Małych Dotacji Globalnego Funduszu Środowiska GEF/SGP (UNDP) oraz Mazowieckiego Towarzystwa Ochrony Fauny,
- W latach 2000-2002 kierował projektem *Aktywna ochrona płomykówki i nietoperzy w obiektach sakralnych na Nizinie Mazowieckiej*. Projekt realizowany ze środków Programu Małych Dotacji Globalnego Funduszu Środowiska GEF/SGP (UNDP), Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie, Mazowieckiego Towarzystwa Ochrony Fauny oraz Fundacji Eko-Fundusz, Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

We wrześniu 2007 roku Habilitant był współorganizatorem międzynarodowego seminarium *Hole using: adaptations and constraints. Hole-breeding Passerines Meeting* w Białowieży.

Pan dr Artur Goławski brał czynny udział w 9 konferencjach naukowych przed doktoratem oraz w 4 po doktoracie o zasięgu krajowym i międzynarodowym, m.in. w Austrii, Czechach, Węgrzech, Niemczech, Francji i Turcji.

Jest współautorem trzech ekspertyz przyrodniczych na rzecz obszarów prawem chronionych: rezerwat przyrody *Kanał Kacapski*, *Nadbużański Park Krajobrazowy*, obszar Natura 2000 *Dolina Liwca* PLB 140002.

Od 2000 roku pełni rolę koordynatora regionalnego (Nizina Południowopodlaska) Monitoringu Pospolitych Ptaków Lęgowych w Polsce – projektu ogólnopolskiego realizowanego przez Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków.

Jest ekspertem przyrodniczym ze strony Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi dla Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (od roku 2009).

Pan dr Goławski był recenzentem 13 artykułów publikowanych w renomowanych czasopismach polskich i zagranicznych, m.in. *Acta Ornithologica*, *Behavioural Processes*, *Biological Conservation*, *Ibis*, *Belgian Journal of Zoology* oraz dwóch projektów badawczych (w tym jednego finansowanego ze środków Akademii Nauk Republiki Czeskiej).

Wielokrotnie angażował się w działania na rzecz popularyzacji wiedzy z zakresu ornitologii, ochrony przyrody oraz walorów przyrodniczych Podlasia wygłaszając 20 referatów, 3 prelekcje dla dzieci i młodzieży, czy uczestnicząc w audycji w Katolickim Radiu Podlasia dotyczącej charakterystyki wybranych gatunków ptaków.

Habilitant dwukrotnie (rok 2007 i 2010 rok) był laureatem Indywidualnej Nagrody Rektora Akademii Podlaskiej w Siedlcach za osiągnięcia w dziedzinie nauki oraz jeden raz (rok 2000) nagrodzony został w Konkursie Ford Motor Company za projekt: „*Aktywna ochrona płomykówki i nietoperzy w obiektach sakralnych na Nizinie Mazowieckiej*”.

4. Wartościująca ocena najważniejszych osiągnięć stanowiących wkład Kandydata do dyscypliny

Dr Artur Goławski jest pasjonatem zgłębiania wiedzy o funkcjonowaniu poszczególnych gatunków i całych zgrupowań ptaków. Szczególnie ważnym osiągnięciem naukowym, stanowiącym podstawę do ubiegania się o stopień doktora habilitowanego, jest poznanie uwarunkowań zimowania ptaków w ekstensywnym krajobrazie rolniczym w Polsce wschodniej. To istotne z punktu widzenia poznawczego i mające bezpośrednie przełożenie na praktykę ochrony bioróżnorodności zagadnienie dotychczas w Polsce raczej nie było podejmowane.

Habilitant udowodnił, że w zależności od uwarunkowań pogodowych (zwłaszcza grubości zalegającej pokrywy śnieżnej na terenach otwartych) odbywają się lokalne migracje ptaków w rejon zabudowań gospodarczych w poszukiwaniu pożywienia. Migracje te są znacznie częstsze w drugiej połowie zimy. Zdaniem dr Goławskiego zawiera się w tym fakcie prosty związek przyczynowy – utrudniony dostęp do pożywienia lub wyczerpywanie się bazy pokarmowej.

Habilitant, analizując warunki zimowania ptaków w Polsce wschodniej doszedł do wniosku, że znaczący wpływ wywiera na to zjawisko klimat, gdy tymczasem w Europie Zachodniej kluczowe znaczenie podczas zimowania ptaków ma zróżnicowanie siedliskowe.

Niezwykle interesującym od strony poznawczej i aplikacyjnej jest ukazanie pozytywnej roli przyrm obornika składowanych na polach w systemie rotacyjnym przez rolników. To proceder nieznan w Europie Zachodniej. U nas choć nielegalny (w myśl zasady wzajemnej zgodności *cross compliance*), to często praktykowany, zwłaszcza w drobnotowarowym rolnictwie Polski wschodniej. Na kanwie wyników badań odnoszących się do roli poszczególnych komponentów w zimowaniu ptaków Habilitant wysuwa wnioski ogólnej natury aplikacyjnej. Uważa, że tzw. „porządek” w krajobrazie nie służy ochronie bioróżnorodności. Zauważa też sprzeczności niektórych sformułowań zapisanych w obowiązujących w Unii dyrektywach, np. azotanowej, z celami ochrony przyrody. Stwierdza jednoznacznie, że bezrefleksyjne wprowadzanie schematów rolno-środowiskowych z Europy Zachodniej nie zawsze jest efektywne w ochronie bioróżnorodności na obszarze Polski.

5. Dane bibliometryczne (wg rozporządzenia z dnia 1 września 2011)

Lista publikacji Habilitanta (bez doniesień konferencyjnych) obejmuje 76 oryginalnych publikacji, z czego 40 opublikowanych po doktoracie (łącznie z pięcioma publikacjami zgłoszonymi jako osiągnięcie naukowe). Spośród tych publikacji 22 (w tym 20 po doktoracie)

opublikowanych zostało w czasopismach z listy JCR. Pan dr Goławski jest autorem 11 rozdziałów w monografiach (6 po doktoracie). W dorobku Habilitanta są też 2 opracowania metodyczne i publikacje popularnonaukowe. Sumaryczny *Impact Factor* publikacji naukowych wg listy JCR, zgodnie z rokiem opublikowania, wynosi 16,686, a liczba punktów MNiSW 689. Indeks Hirscha wynosi 5, natomiast całkowita liczba cytowań wg WoS wynosi 75.

6. Osiągnięcia dydaktyczne i organizacyjne

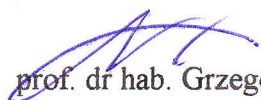
Pan dr Artur Goławski jest doświadczonym dydaktykiem. Pełni funkcję promotora pomocniczego jednej rozprawy doktorskiej (uchwała nr 3/2012 Rady Wydziału Przyrodniczego Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach z dnia 11 stycznia 2012 r.). Był lub jest promotorem dziewięciu prac magisterskich i jednej licencjackiej. Prowadzi następujące wykłady, ćwiczenia laboratoryjne i zajęcia terenowe: *Zoologia i ekologia*, *Zoologia kręgowców*, *Charakterystyka przyrodnicza ekosystemów naturalnych*, *Wykorzystanie obszarów chronionych w turystyce*, *Pracownia magisterska*. Ponadto Habilitant dwukrotnie był Członkiem Komisji Rekrutacyjnej na kierunek: biologia.

7. Krótkie odniesienia do recenzji

Wszyscy recenzenci zgodnie wskazują na znaczący wkład Habilitanta w rozwój badań z zakresu biologii i ekologii gatunków ptaków i funkcjonowania ich zgrupowań w krajobrazie rolniczym. Oceniając całokształt pracy naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej stwierdza się, że „wszechstronność zainteresowań dr. Goławskiego, wypracowanie własnego, oryginalnego kierunku badawczego, o szerokim zastosowaniu w nauce i praktyce ochrony przyrody, jak również dokonania i doświadczenia dydaktyczne i organizatorskie – wszystko to świadczy o dojrzałości i samodzielności naukowej” (prof. Kamiński). W bardzo podobnym tonie wypowiadają się pozostali recenzenci. Zdaniem dr hab. Kujawy powierzanie Habilitantowi funkcji recenzenta prac publikowanych w renomowanych czasopismach naukowych oraz projektów grantowych stanowi potwierdzenie uznania Jego kwalifikacji naukowych na arenie międzynarodowej. Wszyscy recenzenci kończą swe recenzje jednoznaczną konkluzją o spełnieniu przez dr. Artura Goławskiego wszelkich wymogów stawianych kandydatom do uzyskania stopnia doktora habilitowanego i wnioskują do Wysokiej Rady Wydziału Biologii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu o **nadanie stopnia doktora habilitowanego dr. Arturowi Goławskiemu na podstawie osiągnięcia naukowego, którym jest poznanie czynników wpływających na strukturę ptaków zimujących w krajobrazie rolniczym wschodniej Polski opublikowane w cyklu 5 prac naukowych.**

Poznań 15 grudnia 2012 r.

Przewodniczący Komisji

prof. dr hab. Grzegorz Węgrzyn